

és még több kisebb körre bomlik: 1. A mai gazdasági élet kialakulása. 2. A művelt népek gazdálkodásának jellemző vonásai. A 2-nak az alcsoportcímek: A fejlett munkamegosztás. — Élénk forgalom. — Gépek alkalmazása. — Nagyüzemek, társvállalatok. — Egyéni kezdeményezések és szabad vállalkozás. — A gazdasági együttműködést az állam szabályozza. — A gazdasági rend és a megváltoztatására irányuló törekvések. (A gazdasági liberalizmus. — A szocializmus.)

Ugyanilyen módon többet találunk a megszokottnál »Az östermelés«. »Az ipari termelés« — »A munkaadók és munkások« — »Az östermelő, iparos és kereskedő élete« — »Az önálló kereskedő gondjai« stb. címek alatt.

Ez ami többé teszi ezt a könyvet, a megszokott szakkönyvnél. Az iskolának, különösen a népiskolának a legközvetlenebb kapcsolatban kell lennie a néppel a gyermekeken keresztül. Ugy kell adni az ismeretet, hogy lássa azok kapcsolatát a valóságos élettel s így az iskola és élet ne legyen egymástól elhatárolva. A mai iskola az életre nevel. Lehet, hogy itt-ott bővülni fog még ez a könyv a további kiadásában, mint ahogy részemről szívesen olvastam volna belőle, illetve látnám benne a szocializmus mellett a demokratikus társadalmi életre vonatkozó fejtegetést a demokratikus államokkal kapcsolatban. Mert ha a gazdasági liberalizmusról beszélünk, föltétlen tovább kell mennünk útmutatásunkban. — Ugyancsak elkerülhetetlen szembeállítani falut, várost és tanyát mind gazdasági, mind társadalmi szempontból.

Mindezek azonban apróbb kiegészítések lesznek bizonyára s ezek még teljesebbé és szükségesebbé teszik ezt a könyvet minden tanító számára. A mű u. i. nemcsak a felsőbb osztályokban, hanem már a második osztálytól kezdve igen sok beszéd és értelemgyakorlathoz nyújt tárgyi ismeretet. Hangsúlyoznunk kell azonban ismét azt, amit a bevezetés mond, hogy nem a tanuló számára íródott ez a könyv s az ismereteket nem úgy tartalmazza, ahogy és amilyen formában át kell adni a gyermekeknek. Nem gyakorlati tanításokat akar adni, hanem mindennek az alapját: a biztos tudásanyagot.

Seres József.

Burka Kelemen, P. BUTTYKAY ANTAL. Pápa, 1941. 360 old. Szt. Antal folyóirat kiadása.

A századfordulónak és az első világháborúnak közállapotai igazolták nálunk is Napoleonnak ismert mondását: a sajtó nagyhatalom. A magyar keresztény közéletben u. i. súlyos következményekkel járt az a tény, hogy abban az időben a sajtó fontosságát nem ismertük fel, illetőleg, hogy a nemzettől idegen szellemű erők szabhatták meg annak irányát és egész tartalmát. A sajtó vétkei akkor hazafias sőt honvédelmi károkat okoztak.

Épen ezért fordul a hazafias nevelés hivatalos rendje is nagy érdeklődéssel annak a férfiúnak életműve felé, aki — néhány elszánt társ támogatásával — a keresztény magyar sajtó megteremtése körül mara-dandó érdemeket szerzett. — P. Buttykay ferencrendi szerzetes volt. Rendjének egyik legnagyobb hatású tagja, aki számos munkakörben tevékenykedett, s több éven át a rendfőnöki tisztséget is viselte. Életrajzát Burka Kelemen sok egykorú tanú vallomása alapján tárgyas öszinteséggel

és szigorú realizmussal írta meg. A mű hitelességét nagyban fokozza, hogy a Függelék-ben -- mely a könyvnek szinte felét teszi -- közli P. Buttykaynak jelentősebb beszédeit. (Itt találunk továbbá egy betűrendes Forilégiumot Buttykay leveleiből, beszédeiből, mondásaiából. Azonkívül egy csomó apró történetet, melyet Buttykay felküldetének egy-egy jellegzetes sajátosságára vetnek fényt.)

Buttykaynak ezek a nagy sajtó-beszédei egyrészt hű tanúi a magyar keresztény újságírás megszületésének, illetve újjászületésének, másrészt pedig sok értékes fejtegetést, érvelést olvashatunk itt a sajtó szerepéről, a közszellem formálása tekintetében. Ma, amikor a sajtó kérdése világnézeti frontkérdés lett, különös jelentőséget nyernek ezek a beszédek, és sok tanúlással olvashatják azokat a világnézés hivatott elmunkálói: a nevelők is.

Augur.

Dr. Kalmár Gusztáv, Magyar geopolitika. Stádium. 192. old.

A magyar geopolitikai irodalom nem dicsekszik terjedelmes kézikönyvekkel, mint a nyugat-európai népeké. Teleki Pál és Geszti Lajos munkáin kívül még kisebb cikkek is alig akadnak e téren. Annál nagyobb örömmel kell fogadnunk Kalmár könyvét, mely az első korszerű magyar geopolitikai kézikönyv. A szerző elsősorban a magyarság történeti jogát igazolja a földhöz, majd bemutatja az ország geopolitikai jelentőségét, mely földrajzi fekvéséből és felszíni felépítéséből ered. A mű alapgondolata hazánk természeti egységének bemutatása, mely minden történelmi cselekményben döntő tényező. Ögyesen fel is sorakoztatja a történelmi események összefűződő láncolatát, a korok geopolitikai eszméit és küzdelmeit. A mű történeti felépítése domborodik ki. A szerző jeles pedagógus, s így nemzetnevelő vénája különös értéket ad a műnek számunkra. Valóban a nevelés terén is igen jól használható kézikönyvet kaptunk benne. A lebilincselő stílusban megírt művet elsősorban a történészeknek és a geográfusoknak ajánlhatjuk, de mindenki sokat tanulhat belőle.

Szabó Pál Zoltán.

Andersen legszebb meséi, Gyulai Pál, Gyermek-mesék. (Az Athenacum kiadása. Budapest, 1942.)

Gyermekirodalmunkat pompás kiállítású kiadmányokkal gazdagította az Athenacum Könyvkiadóvállalata. Andersen legszebb meséit igen szép illusztrációkka! foglalta kötetbe s mivel ezek mind a gyermekvilág, mind a fogékony felnőttek kedves olvasmányai, igazi karácsonyi ajándékot jelentettek. Gyulai Pálnak a tankönyvekből jól ismert prózai és verses meséi így összegyűjtve egész meglepően hatnak: elcsodálkozik az ember, mennyi kedves, megható és tanúságos történetet dolgozott fel a nagyhírű kritikusunk s mennyire ma is eleven, színes élményt jelentenek ezek a gyermeki léleknek. De a tanításnál is kítűnően felhasználható ez a könyv, amelyben szintén szép illusztrációk vannak és a kiállítása is elsőrangú.

— mm. —

SZERKESZTŐSÉGÜNKHÖZ BEKÜLDÖTT KÖNYVEK: Barta J. Madách Imre (Franklin), Epiktétos kézikönyvecskéje, Szt. Ágoston vallomásai, H. Rákóczi Ferenc naplói (Officina). Gál I. Babits Mihály és az angol irodalom (A Tisza I. Tud.